

KOTIMAISEN KIRJALLISUUDEN TARKASTELUA GRANSKNING AV INHEMSK LITTERATUR

AARNE KINNUNEN: *F. Nietzsche*. Kirjayhtymä, Helsinki 1960, 232 sivua.

Nietzschen maine on suuresti kärsinyt siitä, että hänet kansallissosialistisessa Saksassa korotettiin eräässä mielessä virallisen filosofin asemaan. Tämä teko perustui Nietzschekuvan väärennykseen, johon halukkaasti osallistui myös filosofin sisar, Elisabeth Förster-Nietzsche. Nietzschen teoksista julkaistiin huolellisesti karsittuja laitoksia; karsitut kohdat sisälsivät juuri sen mentaliteetin kritiikkiä, joka johti Kolmannen Valtakunnan syntyyn. On aika muodostaa jälleen oikea ja asiallinen Nietzsche-kuva.

Prof. Karl Schlechta, joka 1954—56 julkaisi uudelleen Nietzschen teokset, on osoittanut koko joukon sisaren suorittamia väärennyksiä. (Nämä väärennykset tehtiin jo 1890-luvulla). Tällä hetkellä puuttuu vielä asiallinen Nietzsche-elämäkerta.

Fil. lis. Arne Kinnunen on tehnyt kiitettävän teon kirjoittaessaan suomalaiselle lukijalle tuoreen johdannon Nietzschen elämään ja teoksiin. Pitkiä sitaatteja, jotka sävyttävät kirjaa, pitäisin sen eräänä ansiona, koska Nietzsche esittelee parhaiten itse itsensä: hänen suoraa ja sattuvaa ilmaisuaan on kenenkään kommentaattorin mahdoton ylittää. Poliittikan tutkijan kannalta on arvokasta, että Nietzschen todelliset poliittiset ajatukset tulevat selvästi esille. Niinpä hänen varoituksensa saksalaisen hengen tappiosta saksalaisen valtakunnan eduksi:

»Saksan julkinen mielipide kieltää näköjään puhumisen voitokkaan sodan huonoista ja vaarallisista seurauksista: sitä halukkaammin kuunnellaan kirjailijoita, joilla ei ole muuta mielipidettä kuin tuo julkinen ja jotka kilpailevat sodan ylistämisessä ja riemuitsevat tämän mahtavan ilmiön vaikutuksesta siveellisyyteen, kulttuuriin ja taiteeseen. ... Pahoista seurauksista, joita viimeinen Ranskan sota aiheuttaa, on pahin laajalle levinnyt julkinen erehdys, että saksalainen kulttuurikin olisi saavuttanut voiton tuossa taistelussa ... Tämä harhaluulo on äärimmäisen turmiollinen! ... se kykenee muuttamaan voittomme täydelliseksi tappioksi: *saksalaisen hengen tappioksi, jopa tuhoksi 'saksalaisen valtakunnan' eduksi.*» Tämä on erinomainen prognosi siitä, mitä tapahtui 'saksalaiselle hengelle' Kolmannen Valtakunnan päivinä. Nietzsche, joka vaati, että »kaikkea ei poliitoida eikä määrätä yksilön elämää enemmistön mukaan», olisi ollut sängen hankala intellektuelli Goebbelsin Kulttuurikamarille.

On myös syytä panna merkeille, että Nietzsche jyrkästi ja ehdottomasti tuomitsi saksalaisen antisemitismin, jota hänen sisarensa edusti. »Ohimennen sanoen juutalaisten ongelmaa esiintyy vain kansallisvaltioissa, sikäli kuin heidän paremmuutensa, tarmokkuutensa ja korkeampi älykkyytensä, sukupolvesta toiseen pitkässä kärsimysten koulussa kerääntyneen hengen- ja tahdonvoimansa pääsee näkyviin ja herättää kateutta ja vihaa. Melkein kaikkien kansojen keskuudessa — ja eniten siellä, missä elehditään kansallisimmin — ruvetaan törkeästi vaatimaan juutalaisten taluttamista teuraspenkkiin muka syyllisinä kaikkiin julkisiin ja salaisiin virheisiin.» Voidaan hyvällä syyllä olettaa, että tämän filosofin osoitteena olisi Kolmannessa Valtakunnassa ollut KL Dachau.

Nietzsche-komentaattorien suurena heikkoutena on tähän mennessä ollut, että he pyrkivät heittäytymään yhtä henkeviksi kuin filosofi itse. Seurauksena on sanojen tyh-

jäkäyntiä siinä missä Nietzsche'n oma sanankäyttö on ytimekästä ja sattuvaa. Aarne Kinnunen ei ole vapaa tästä heikkoudesta. Nykyään tarvitaan ennen kaikkea asiallista Nietzsche'n käsittelyä. Häntä on jo kylliksi popularisoitu. Sikäli kuin Aarne Kinnusen teos antaa virikkeen Nietzsche'n *omien* teosten lukemiseen, se täyttää tehtävänsä niukassa filosofisessa kirjallisuudessamme.

Reijo Wilenius